

BUDSTIKKA

Juni 2012

Årgang 17 nr. 2

Avissager og brevforsendelser til trykkeriet på Egset i Volden og litt om postruter på Sunnmøre på 1800 - tallet.

Opprettelsen av et trykkeri på Egset i Volden i 1809 var en betydelig presse- og kulturhistorisk begivenhet i Norge. Distribusjonen av trykksaker og aviser fra trykkeriet, og meldinger, abonnementsbestillinger og oppgjør, fordret en viss regularitet i postforbindelsene.

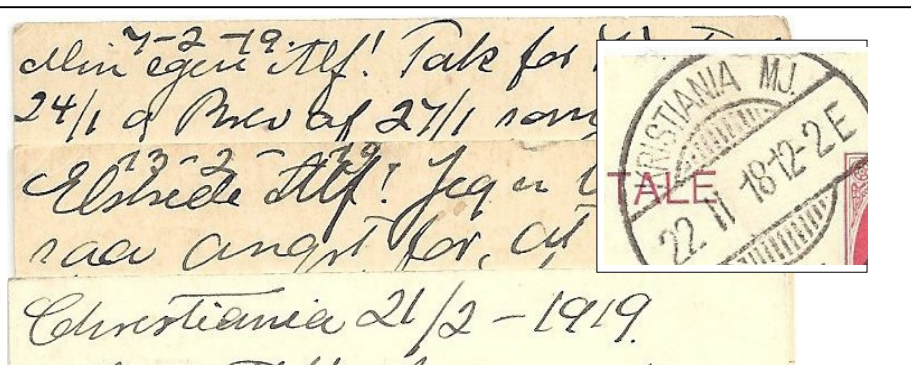
Øyvind Midtli har skrevet om dette for Budstikkas lesere.

Les mer på side 9-22.

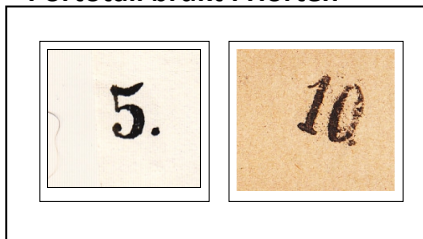
I dette nummer:

Noen linjer fra redaktøren	2
Lederens hjørne	3
Protokoll fra årsmøtet i NPS inklusive rapport fra Dr. Per Gelleins Minnefond 2012	4
Referat fra medlemsmøte 14.april 2012	5
Tore Haga: Feilstilt dato Majorstuen 1919	8
Knut J. Buskum: Bønn om hjelp (Oder?)	8
Øyvind Midtli: Avissager og brevforsendelser til trykkeriet på Egset i Volden og litt om postruter på Sunnmøre på 1800-tallet	9
Bjørn Marstrøm: Portotall brukt i HORTEN på 1860-tallet.	23

Wilfred nytt æresmedlem

Portotall brukt i Horten

Dronning Sonja 75 år.

Les mer i lederens hjørne side 3-4.

Møteprogram høsten 2012:

Lørdag 22. september 2012

Ivar Sundsbø: Den postale bruken av portomerkene

Spontanauksjon

Ta med objekter for salg.

Lørdag 24. november 2012

Wilfred Wasenden: Et lite innblikk i korrespondansen under Napoleonskrigen 1807-1814.

Møtene holdes i nye lokaler på Kafé Asylet Grønland 28, 0188 Oslo kl. 13.00

Mat og drikke etter tradisjonelt opplegg

Budstikka

utkommer i 2012 med fire nummer
og sendes til medlemmene i NPS.

Ettertrykk tillatt hvis kilde oppgis.

Ansvarlig redaktør:

Per Erik Knudsen

Ullern allé 123, 0381 OSLO

Tlf.: 2250 1349

E-post: budstikka@posthistorisk.no
per.erik.knudsen@gmail.no

Norsk Posthistorisk Selskap

Adr.: Postboks 4369, Nydalen

0402 OSLO, Bankgiro: 0540 0840395

Hjemmeside: www.posthistorisk.no

Leder: Trond Schumacher

Holmendammen Terrasse 22, 0773 OSLO

E-post: trond.schumacher@bio.uio.no

Nestleder: Øivind Rojahn Karlsen

Maries vei 12, 3610 KONGSBERG

E-post: oivindr@online.no

Sekretær: Arvid Løhre,

Lurudveien 28 K,

2020 SKEDSMOKORSET

E-post: arvid@online.no

Kasserer: Gunnar Melbøe

Betzy Kjeldsbergs vei 26 E, 0486 OSLO

E-post: gmelboee@online.no

Styremedlem: Henning J. Mathiassen

Revefaret 69, 3033 DRAMMEN

E-post: henning.j.mathiassen@ebnett.no

Varamedlemmer:

Arne Thune-Larsen

Melumveien 7, 0751 OSLO

E-post: arne1@getmail.no

Knut Arveng

Jonas Reins gt.2., 0360 Oslo

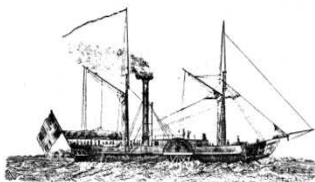
E-post: knut.arveng@getmail.no

Noen linjer fra redaktøren:

En programklæring

kan jeg ikke komme med når det gjelder Budstikka. Styret har bedt meg overta som redaktør etter Bjørn Schøyen. Var det en *mental Budstikke* jeg fikk slått inn i min dør?

Trond redigerte årets første nummer. Han vet, som Bjørn, at det neppe er mulig å lage mer enn ett nummer uten gode innspill fra

NPS-medlemmene. En redaktør kan og skal ikke være den som forfatter alt stoff, selv om kjente litteraturer på attenhundretallet gjorde forsøk.

Jeg er ikke litterat, men av lyst både frimerkesamler og "filatelist". Jeg har stilt ut i Posthistorisk klasse og er blitt medlem av NPS men er ikke en typisk "norsk posthistoriker". Mine egne samleområder har hatt beskjeden

tilknytning til Norge.

Jeg samler ikke selv norske stempler, portotakster og postveier. Det betyr ikke at jeg ikke med interesse leser hva andre forsker frem innen de fleste områder.

Redaktøren imøteser bidrag innen disse feltene.

Jeg er interessert i andre aspekter med det å kommunisere skriftlig med brev. *Hvorfor* brevet ble skrevet og *hvordan* det ble skrevet. Spesielt hvorfor. Jeg interesserer meg med andre ord mer for kulturhistorie enn for posthistorie. Er det en slags "social philately"? Budstikka venter bidrag også på disse feltene.

Vi vet at brevet som institusjon er blitt svekket av andre muligheter for kommunikasjon. Dette bør gi oss som er interessert i brev, enten det gjelder utsiden av brevene eller innsiden, enda større grunn til å ta vare på mest mulig. Vi er av de siste generasjoner hvor brev sendes gjennom post, som vi kjenner "posten". Vi vet at det fantes brev før postgangen ble formelt organisert. Det vil finnes arter av brev også i fremtiden.

Telefonsamtaler kan være bevart for ettertiden, men neppe i samlemulig sammenheng. SMS-er og dagens e-post vil knapt være samlemulige, men noen tar vare på dem også i dag. Blogger og sosiale medier kan kanskje samles og bli vist, på andre måter enn vi har presentert de siste århundres brev, uten og med frimerker. Nye kommunikasjonsformer vil gi nye presentasjonsmuligheter. Det er fremtid, ikke historie. Ennå.

Jeg vil henvende meg både gjennom brev og e-poster til medlemmer i NPS og håper på at det kan resultere i spennende artikler for oss alle, også i fremtidens nummer av Budstikka.

Gjennom tiår underviste jeg i "kunsten" å skrive salgsbrev. Jeg ga oppgaver som skulle skrives om enkeltprodukter, serier og bokverk. Det var den gang det var en mulig og lønnsomt måte å selge bøker. En annen verden. Nå historie. Min oppgave er ikke å forelese for NPS-

medlemmene. Derimot vil jeg fremheve at artikler i Budstikka kan sammenlignes med salgsbrev. Som redaktør hjelper jeg til med utforming om det er ønskelig.

En artikkel, enten den er vitenskaplig og analytisk eller beskrivende og kåserende, kan være selgende. Artikler kan være dyptpløyende eller generelle. De kan også være direkte salgsfremmende ved å gi andre samlere ubendig lyst til å eie. Først og fremst er det viktig å selge ideen om hobbyen vår. Den fortsatt skal fenge oss og den skal kunne fange inn nye samlere.

Budstikka har alltid vært åpen for både korte og lange artikler. Mangfoldig skal bladet fortsatt være. Kanskje ble det en program-erklæring likevel?

Per Erik

Lederens hjørne:

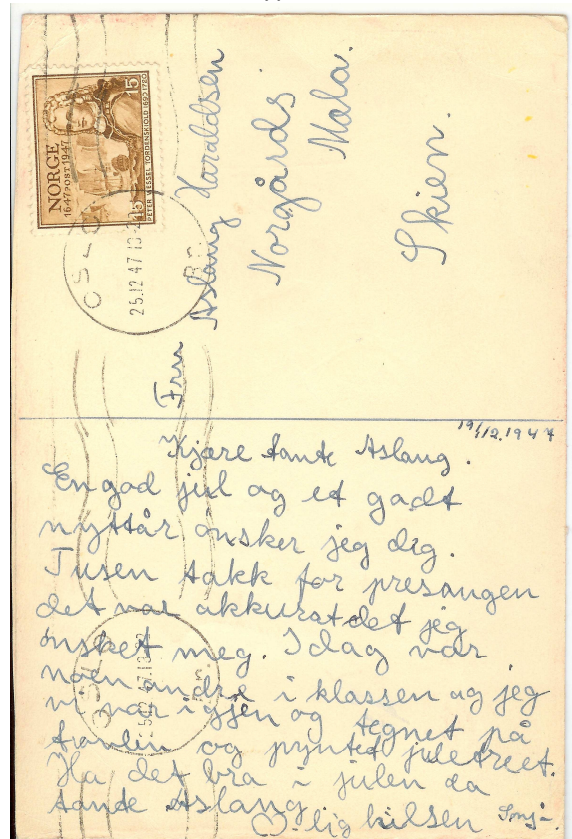

Posthistorie kan være så mangt. Kongelig post for eksempel. Da tenker jeg ikke på Kongelig tjeneste og portofrihet og den slags; nei, jeg tenker på post laget og skrevet av kongelige personer med autografer og det hele. De fleste vil nok mene at dette ikke er noe posthistorisk tema, men snarere noe for en motivsamling, eller kanskje et eksponat i åpen klasse? Men hva om den kongelige posten representerer en særegen og tidsriktig forsendelse, som også er et uttrykk for en bestemt periode i de kongeliges liv?

Jeg har tatt vare på en slik forsendelse. Det er et julekort skrevet av dronning Sonja da hun var 10 år, sendt til tante Aslaug i Skien. Det oppsiktsvekkende med kortet – og trolig det posthistorisk mest interessante – er at kortet er hjemmelaget, dvs. laget av kartong og klippet til og streket opp av "dronningen", som også har tegnet kortets framside: "GOD JUL! med julenek og det hele TIL TANTE ASLAUG".

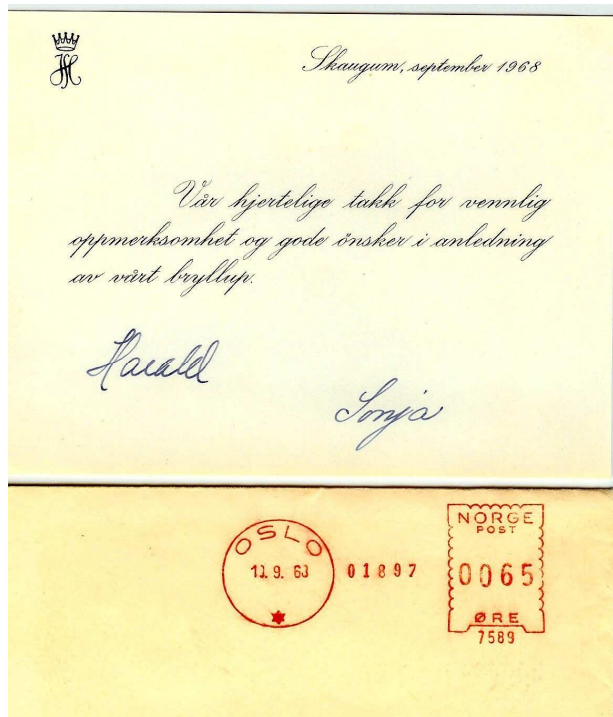

Kortet er riktig frankert med 15 øres frimerke (NK 361) stemplet "Oslo 25-12-1947". Kort og frankering er på alle måter tidsriktig. Det var slett ikke uvanlig å se hjemmelagete kort i årene etter krigen. Ingen grunn til å kjøpe dyre, trykte kort i en tid da landet igjen skulle bygges. Hjemmelaget og sparsommelig, og for all del intet sløseri, var tidstypisk.

Ingen tvil om at tante Aslaug satte pris på denne romjulshilsenen fra sin niese. Lite ante vel Sonja den gang at hun skulle oppleve å bli kronprinsesse i Norge tjue-en år senere. Da kunne hun sende en ny hilsen, denne gang

datert Skaugum, september 1968, etter at hun hadde sagt ja til sin Harald og flyttet inn på Skaugum.

Da kong Olav V døde 17. januar 1991, besteg kronprins Harald tronen som kong Harald V. Kronprinsesse Sonja ble samtidig Norges første dronning på 53 år. I juli måned fyller dronning Sonja 75 år

En skriftekspert vil påpeke at det er store likheter i dronningens autografer fra da hun var 10 år og 31 år. Det er kun "j"en i Sonja som har fått en noe annen form.

Jeg benytter anledningen til å ønske alle våre medlemmer en riktig god og samlingsfremmende (varm?) sommer!

Trond

PROTOKOLL FRA ÅRSMØTET I NORSK POSTHISTORISK SELSKAP

14. APRIL 2012. Sted: Frimerketjenestens kantine, Schweigaards gate 33 B, Oslo.

SAKSLISTE:

- 1) Konstituering.
 - a) Godkjenning av innkalling.
 - b) Valg av dirigent og sekretær.
 - c) Valg av to medlemmer til å underskrive protokollen.
- 2) Styrets årsmelding.
- 3) Rapport fra Dr. Per Gelleins Minnefond.
- 4) Regnskap.
- 5) Fastsettelse av kontingent for 2013.
- 6) Budsjettforslag 2012.
- 7) Valg

1. Konstituering:

a) Godkjenning av innkalling. Møtet ble åpnet av leder Trond Schumacher kl. 13:25. Det var 29 medlemmer med stemmerett og 1 innbudt medlem til stede. Innkalling med sakliste var kunngjort i Budstikka nr. 1 og på Selskapets hjemmesider.

Vedtak: Innkallingen godkjent.

b) Valg av dirigent og sekretær.

Vedtak: Ivar Sundsbø ble valgt til dirigent og Arvid Løhre til sekretær.

c) Valg av to medlemmer til å underskrive protokollen.

Vedtak: Bjørn Mugggerud og Ole Jørgen Grann.

2) Styrets årsmelding.

Årsmeldingen var gjengitt i Budstikka nr. 1, 2012, og ble gjennomgått av lederen. Applaus for innsatsen som Bjørn Schøyen har gjort med Budstikka.

Vedtak: Årsmeldingen 2011 godkjent uten merknader.

3) Rapport fra Dr. Per Gelleins minnefond.

Rapporten for 2012 ble lest opp i sin helhet:

- « I 2012 er fondets egenkapital på kr 123.787. Av dette er kr 100.000 grunnkapital som ikke kan røres. Renteinntekten i fjor var fortsatt meget lav, og utsiktene framover tyder ikke på noen bedring. Komiteen velger likevel å utdele et større beløp enn renteinntektene skulle tilsi.

Komiteen fortsetter å markedsføre fondet både på vår hjemmeside og i Budstikka. Likevel forelå det kun to søknader ved søknadsfristens utløp. Det ble søkt om til sammen kr 10.000. Begge prosjektene er solide og godt begrunnet, og bak begge prosjektene står medlemmer av NPS.

I forbindelse med årsmøtet i Norsk Posthistorisk Selskap, 14.4.2012, utdeles kr 8.000 fra Dr. Per Gelleins Minnefond til to prosjekter fordelt slik:

- 1) **Stempelgruppen i Rogaland v/ Hallvard Slettebø, kr 4.000** til bokprosjektet "Poststemplene i Rogaland 1848-2012".
- 2) **Arne Eriksen, kr 4.000,-** til bokprosjektet "Brevet frå Granvinssmeden og andre postale forteljingar frå Hardanger" (arbeidstittel).

Oslo, 14.4.2012, Trond Schumacher (sign.) - Ivar Sundsbø (sign.) - Arvid Løhre (sign.)» -

Ett spørsmål til rapporten ble besvart av Trond Schumacher.

Vedtak: Rapporten fra Dr. Per Gelleins Minnefond 2012 ble tatt til etterretning.

4) Regnskap.

Regnskapet 2011 for NPS og Gelleins Minnefond var gjengitt i Budstikka nr. 1, 2012, og ble kort kommentert av kasserer Gunnar Melbøe. Revisor Peer-Christian Ånensen hadde revidert regnskapene og funnet alt i orden.

Vedtak: Regnskapene godkjent uten merknader.

5) Fastsettelse av kontingent for 2013.

Styret foreslo å heve kontingenten med kr 50, fra kr 300 til kr 350. Forslag fra Per-Johan Mejland om at kontingenten heves til kr 400. Diskusjon hvor flere hadde ordet.

Vedtak: Styrets forslag vedtatt. Kontingenten heves til kr 350 for 2013.

6) Budsjettforslag 2012.

Budsjettforslaget, gjengitt i Budstikka nr. 1, 2012, ble gjennomgått av kasserer Gunnar Melbøe. Det var ingen forslag til endringer.

Vedtak: Budsjettforslaget for 2012 godkjent.

7) Valg.

Valgkomiteen, som bestod av John Torstad og Øyvind Midtlid, la fram en skriftlig innstilling. Dirigenten ledet valget.

Vedtak: Valgkomiteens innstilling ble fulgt, og følgende ble enstemmig valgt:

Leder, 1 år: Trond Schumacher (gjenvalg)

Styremedlemmer, 2 år: Arvid Løhre og Henning J. Mathiassen (gjenvalg).

(Gunnar Melbøe og Øivind Rojahn Karlsen var ikke på valg.)

Varamedlemmer, 1 år: Arne Thune-Larsen (gjenvalg) og Knut Arving (ny)

Revisor, 1 år: Peer-Christian Ånensen (gjenvalg)

Styret for Dr Per Gelleins minnefond:

Leder (formann) for NPS samt Ivar Sundsbø og Arvid Løhre (begge gjenvalg).

Valgkomité: John Torstad og Øyvind Midtlid (gjenvalg)

Årsmøtet ble deretter hevet av dirigenten.

Oslo, 14.4.2012

Arvid Løhre(sign.), årsmøtets sekretær.

Bjørn Muggerrud(sign.) *Ole Jørgen Grann*(sign.)

REFERAT FRA MEDLEMSMØTET

14. APRIL 2012

Medlemsmøtets hovedpost, "Poststeder og poststempler fra A til Å".

Det ordinære møtet startet omkring kl 14:00, etter at årsmøtet var avviklet slik seg hør og bør. Vi startet rett på medlemsmøtets hovedpost. Tanken var at vi skulle ha et kort foredrag, og foredragsholderen var hentet fra styrets egne rekker. Øivind Rojahn Karlsen skulle fortelle oss siste nytt om bokprosjektet om norske poststeder og poststempler fra A til Å.

Dette er et tema som opptar mange av oss, og en bok vi har ventet svært lenge på. Det var faktisk nøyaktig på dagen 5 år siden Øivind holdt foredraget om dette prosjektet sist, og da antydte han at boka var 85-90 % ferdig. Vi så da fram til en utgivelse innen utgangen av det første tiåret på 2000-tallet, men det har av forskjellige årsaker ikke skjedd.

Otto Maalstad begynte arbeidet på 1950-tallet med håndskrevne notater. Han inngikk et samarbeid med Bjørn Bunæs, trolig på 1960-tallet, det fortsatte fram til Maalstads død i 1973. Deretter fortsatte Bjørn Bunæs alene.

Da Øivind hadde avsluttet arbeidet med boka "Poststempler fra Buskerud fylke", som utkom i 1993, ble han spurt om å hjelpe Bunæs med prosjektet. Han begynte derfor i 1994 med å legge inn opplysningene på data. Gamle noteringer ble sjekket på nytt, det var arvegods i form av antakelser og direkte feil i materialet. Bjørn og Øivind arbeidet sammen i over 15 år. Bjørn Bunæs gikk som kjent bort i juli 2011, og fikk dessverre aldri sett prosjektet fullført.

Når referenten skal nevne det som ble sagt om de stempeltypene som vil, og ikke vil bli representert i boka, så kunne det enkleste være å skrive at dere må sjekke referatet i Budstikka nr 3/2007. Men siden vi har noen nye medlemmer og lesere, siterer jeg noe av hva jeg skrev da:

- «Det som IKKE er med i prosjektet er riststempler, portostempler, tre- og firkantede pakkepoststempler (vanlige runde PP-stempler er med), oblatstempler, maskinstempler med eller uten tekst, rullestempler, falske stempler, datonummeratørstempler, Post-i-Butikkstempler, kontorstempler (med visse unntak), håndskrevne annulleringer og postsigneter. Når det gjelder postsignetene er de tatt med når de er kjent brukt på frimerker, og når skrivemåten til et poststed ikke kan dokumenteres på annen måte. Stempler fra ambulerende poststeder, jernbane, skip og bil er ikke med, men LP-stempler er med. Det er heller ikke medtatt midlertidige poststeder som feltpoststeder og utstillinger, eller navneopplysninger om poststyrer, postmester og lignende. Militære feltpoststeder er delvis med.» -

Da Øivind omtalte prosjektet i 2007, var omfanget antydte å bli 3-400 sider i A4-format. Nå er formatet redusert til "NK"-størrelse. Uten illustrasjoner ca 400 sider, med illustrasjoner ca 600 sider! Tekstdelen er omtrent klar, gjenstår litt arbeid med illustrasjoner. Men vi håper og tror med Øivind at det virkelig kan bli utgivelse i forbindelse med nasjonal utstilling i Kristiansand i oktober!

Det korte foredraget tok ca en time, og Øivind holdt vår interesse fanget til klokka 15:02.

Posthistorisk lapskaus.

Dermed var det klart for den posthistoriske lapskausen. Skål for Selskapet og de 31 tilstedeværende medlemmene ble notert kl 15:17. Det ble skålt kl 15:21 for de fraværende medlemmene. Og så var det en siste skål og farvel til Posten ved Frimerketjenesten kl 15:25. Det var brukbart med lapskaus til alle. Hvis vi havner på et sted der en ikke kan nyte medbrakt mat, må vi også kanskje si farvel til den gode lapskausen fra Gunnar Ruud?

Nytt møtelokale.

Trond tok ordet 15:35. Styret har jobbet med saken, og vi har muligheten til å leie Schafteløkken, etasjen over der OFK har sine møter. Men flere har uttrykt skepsis til beliggenheten. Det blir vurdert til å være for langt unna for tilreisende med buss til Oslo, og en for lang retur til utesteder i Sentrum som Asylet. Derimot kan 2. etasje på Asylet leies for ca 1500 kr. Ulempen er at det ikke blir mulig å ha medbrakt drikke, og trolig heller ikke lapskaus. All mat og drikke til restaurantpriser.

Et nytt alternativ er Index-huset på Solli plass. Fordelen er relativt kort vei fra Nationaltheatret jernbane- og T-banestasjon. Det blir opp til styret hva som bestemmes, men avgjørelsen må fattes innen deadline på Budstikka nr 2/2012.

Avgående redaktør

"Hvordan likte dere Budstikka nr 1 i år?", spurte Trond forsamlingen. Som kjent måtte styret selv samarbeide om første nummeret i 2012. Men i praksis var det lederen selv som måtte trå til og sette sammen bladet. Vi forstår det slik at det har vært en interessant og lærerik prosess. Nå som Trond visste litt mer om hva det gikk ut på, var det kanskje det var litt ekstra takknemlighet i røsten da Bjørn Schøyen fikk sin velfortjente takk for innsatsen med blomster.

Ny redaktør

Per Erik Knudsen ble presentert som den nye redaktøren av Budstikka, han skal være en kløpper på data. Han tok selv ordet, og sa at det var modig gjort av Selskapet å overlate vervet som redaktør til ham. Ikke samlet han Norge, og stort sett var han heller ikke interessert i norsk posthistorie. Men han fortalte at han *kan* redigere, og han *kan* stryke. Dessuten har han undervist i å skrive brev og salgsbrev i sitt yrkesliv.

Vi gleder oss over at vi har fått en ny, dyktig redaktør. Vi håper også at han skal få et luksus-problem, nemlig at medlemmene leverer så mye og så godt stoff at han får problemer med å velge!

Wilfred Wasenden, nytt æresmedlem!

"Vet dere", sa Trond, "at Selskapet er 35 år i år?". I løpet av disse 35 årene, har det vært utnevnt i alt 18 æresmedlemmer. Den første var Tron Soot-Ryen, 25.4.1980. Men mange av dem har gått bort. Som det går fram av årsmeldingen, er det bare 5 æresmedlemmer igjen etter at Bjørn E. Bunæs døde i fjor. Et jubileum ga styret en anledning til å se om det er noen som utpeker seg som aktuelle kandidater.

Wilfred Wasenden peker seg klart ut. Han er aktiv på møtene i Selskapet og som skribent i Budstikka, dessuten har han en lang merittliste som forfatter av posthistorisk litteratur, bidragsyter til katalogisering og er aktiv utstiller i posthistorisk klasse. Styret i NPS har vedtatt å utnevne Wilfred Wasenden til nytt æresmedlem. Han fikk blomster, og ble overrakt et diplom som tegn på sin nye status.

Wilfred tok ordet og takket for utnevnelser, og sa at dette kom totalt overraskende på ham. Som en ekte posthistoriker, benyttet han anledningen til å fortelle at han arbeidet fortsatt med de komplette portotakstene 1808-1813!

Til slutt i denne seansen fikk også de to tilstedeværende tidligere utnevnte æresmedlemmene overrakt diplom som bevis på sin status. Verken Arne Thune-Larsen (utnevnt 9.2.2001), eller Ivar Sundsbø (24.4.2004), hadde tidligere fått noe slikt. Deres diplom inneholdt også datoen for utnevnelser, i tillegg til dagens dato. De tre resterende æresmedlemmene, Harry Snarvold (24.3.1984), Tore Gjelsvik (3.5.1997) og Olga Ellis (9.2.2001), vil få sine diplomer sendt pr post.

Medlemmenes 5-minutter

Ivar Sundsbø gjorde oss oppmerksom på en verdensutstilling i Australia i mai 2013. Bulletin kommer i neste uke. Videre fortalte han om et seminar i Malmø om 14 dager, arrangert av utstillingskomiteen til det svenske forbundet. Norske deltakere hadde stort utbytte forrige gang et slikt ble arrangert. Foredragsholdere denne gang er bl.a. Henrik Mouritsen og Jonas Hällström. Det handler om "treatment", hvordan behandle materiale så det tar seg best mulig ut i utstillingssamling. Lenker til dette via Postiljonen eller hjemmesidene til SFF.

Knut Arveng reklamerte for et evenement dagen etter i Råde, der både frimerkeklubbene i Fredrikstad og Moss, samt Postkortsamlerne skulle være tilstede. Tre auksjoner kunne de også skilte med.

Bjørn Schøyen kunne opplyse at Svein Arne Hansen jobber med en ny luftpostkatalog.

Arvid Løhre fortalte om et annonsert posthistorisk kåseri, som viste seg å være noe annet. *Se egen sak.* Fortellingen om dette ble etterfulgt av spontan latter fra medlemmene.

Bjørn Schøyen og Jan Isaksen mener å vite at Harald Aarbogh nå har begynt kjøpe ubrukt bypost på QXL. Dette er foruroligende, da de falske klisjeene han brukte aldri ble funnet i forbindelse med saken på 1990-tallet. De følger med så godt de kan. Det kan blant annet skje at falsk-stemplede merker smugles inn i små lotter med ekte merker, og legges ut til salg.

Per H Kristensen kunne fortelle at "Nordfrim" for tiden tilbød 100 prefrimbrev til kr 1500. Det viste seg å være topp kvalitet, fra flere forskjellige land. Han hadde kjøpt flere utvalg, og det var svært mye interessant med stempler og påskrifter. Han hadde med et utvalg og viste fram.

Spontanauksjonen.

Den siste spontanauksjonen til Norsk Posthistorisk Selskap i Schweigaards gate 33 B, 5. etasje, startet klokka 16:15. Et variert utvalg av posthistorisk materiale, får en si. Nesten nok til å starte et lite postkontor, med etikett-ruller for Verdi- og pakkepost fra Korsvoll postkontor, og et postskilt med logo 1987 fra en Post-i-Butikk.

Den høyeste prisen gikk for en plansje med postklipp og lokalpostmerker tilknyttet Svalbard. Der ble tilslaget kr 1100. Hvis jeg forstod det rett, var det en komplett, fullstempelt serie av 1909-utgaven på tre merker av de private Spitsbergen turistmerker, som trakk opp.

Arvid Løhre, referent.

Det inviteres til kåseri

Posten gjennom 100 år

-fra budstikka til den elektroniske motorvei-

I nyetablert og påkostet hagebod vil Jarle H. Finstad kåsere om utviklingen i det moderne Postvesen. Med fokus på menneske som arbeidskraft, gir Finstad oss et fengslende og varmt skråblikk på historien.

Lørdag 10.03.2012 kl 13.00
Solvangen 11, 2013 Skjetten

Telefon: 02 22 22 22

Siden plassen er begrenset vil det være helt nødvendig med forhåndspåmelding.

Maksimalt 75 deltagere.

Det serveres rømmegrøt og hjemmelagd stikkelsbærvin.

Pensjonerte landpostbud oppfordres spesielt til deltagelse.

Ved frokosten 8. mars 2012, falt mine øyne på en annonse i den ferske utgaven av Romerikes Blad. Jeg måtte lese annonsen høyt for min kone, Kari, vi har begge truffet Jarle Finstad ved flere anledninger. Det var da faktisk bare noen uker siden jeg hadde snakket med Jarle under en konferanse for tillitsvalgte innen Posten. Han hadde ikke nevnt noe om planer om et posthistorisk kåseri da. Prisverdig tiltak! Var det et ny kandidat fra Posten Norge til innbudt medlemskap i NPS? Den lørdagen hadde vi for en gangs skyld ingen konkrete planer, så jeg forslo at vi måtte melde oss på dette her. Klokka 8:30 sendte jeg en SMS til telefonnummeret i annonsen: - *Hei! Vi melder oss på ditt kåseri lørdag og ser fram til det. Vennlig hilsen Arvid og Kari.*

Så klart vi måtte stille opp på et slik posthistorisk arrangement hos en bekjent av oss begge. I annonsen stod det at pensjonerte landpostbud oppfordres spesielt til deltagelse. Selv om jeg ikke er pensjonist ennå, er det jo mange år siden jeg ble "pensjonert" som landpostbud. Og både far og farfar til Kari var landpostbud. Dette skulle bli interessant. Begge er vi også begeistret for rømmegrøt. Kanskje vi skulle ta bussen, hvis det ble rikelig med stikkelsbærvin?

Svar pr SMS kom etter fem minutter: - *Jeg beklager Arvid, men dette er bare pøbelstreker fra kamerater i forbindelse med feiring av mine første 50 år.*

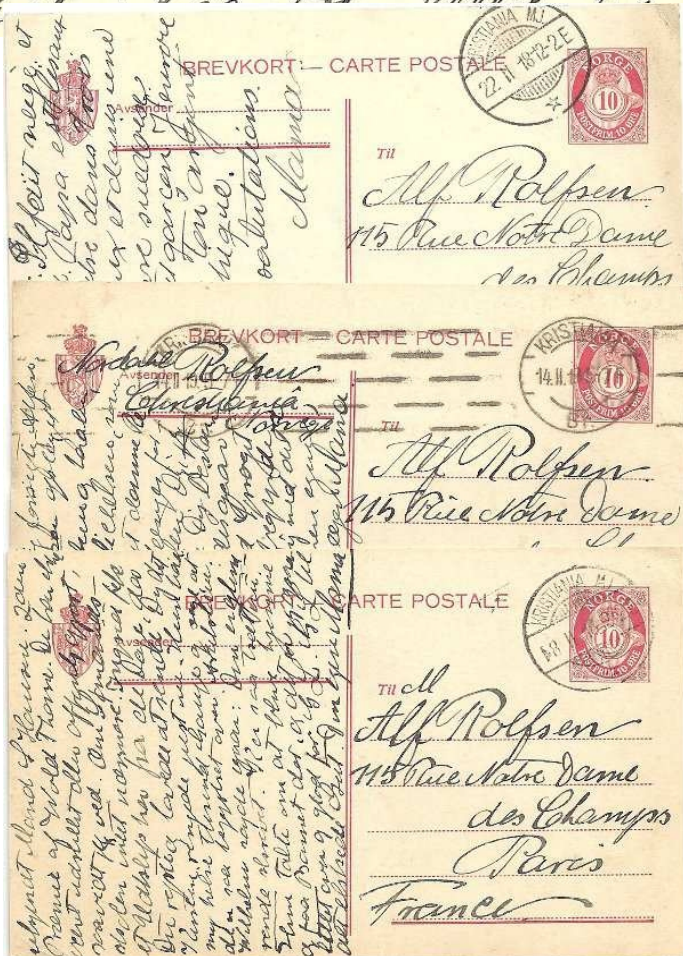
Arvid Løhre

Feilstilt dato på MAJORSTUEN?
av Tore Haga.

4-2-19 Alf! Take for Kort af
24/1 af Poes af 27/1 som legger
Elskede Alf! Jeg er bleven
næst angst for, at du skal
Christiania 21/2 - 1919.
Men Alf! Ajsournd'hui
Ri...

Min artikkel om Alf Rolfsen i Budstikka nr. 4/2011 var noe lengre enn hva som kom på trykk. Formodentlig hadde redaktøren fått så mye stoff at han fant å måtte kutte noe, og dermed var det noen av illustrasjonene som fikk ingen eller i hvert fall redusert mening. Den ene, som gjelder dokumentasjon av kjøp av en cembalo og tilhørende krakk, har neppe noen posthistorisk betydning, og jeg skal la denne ligge. Men det er et dekorativt dokument. Imidlertid var det min mening å påpeke at alle brevkortene fra mor Rolfsen var datert i februar 1919, mens to av kortene bar et håndstempel KRISTIANIA MJ. med datoer 8 og 22 II 18. Det tredje kortet var maskin-stemplet Kristiania 14.II.19. En av Selskapets Kristiania/Oslo-spesialister som jeg i mellomtiden har konsultert, holder det for sannsynlig at håndstempelet på Majorstuen ikke var blitt justert for nytt år. Hvor stor posthistorisk betydning dette har, vet jeg sannelig ikke, men det kan være kjekt å vite.

Kan noen av selskapets medlemmer hjelpe meg? På baksiden er brevet stemplet SHIP LETTER LONDON, så brevet antas å ha gått via Danmark-England til Frankrike.

På illustrerte brev står det en påtegnning mellom 1-skillingsmerket og CHRISTIANIA-stemplet. Noen har foreslått at det er navnet på dampskipet ODER, men jeg får ikke dette til å stemme. For det første finner jeg ikke noe dampskip ved navn Oder på denne tiden. Videre finner jeg heller ikke at påskriften kan passe med Oder (o-en i påtegnningen er liten, samt ordet som helhet minner lite om Oder).

Knut J. Buskum
kbuskum@online.no

Avissager og brevfor­sendelser til trykkeriet på Egset i Volden og litt om postruter på Sunnmøre på 1800 tallet av Øyvind Midt­lid

Opprettelsen av et trykkeri på Egset i Volden i 1809 var en betydelig presse- og kulturhistorisk begivenhet i Norge. Distribu­sjonen av trykksaker og aviser fra trykkeriet, og meldinger, abonnementsbestillinger og oppgjør, fordret en viss regularitet i postforbindelsene. I denne artikkelen tar jeg for meg noen av forutsetningene for postbefordringen på 1800-tallet, og ikke minst hvilke muligheter trykkeriet på Egset hadde til å distribuere aviser og trykksaker til sine abonnenter via de offisielle postrutene. Ved brannen på Egset i 1844 gikk alle tidligere forsendelser tapt. Fra perioden 1847 til 1858 kjenner vi til et lite knippe av brev til og fra trykkeriet. Disse gir et godt grunnlag for opplysning og kunnskap og omtales derfor i noen detalj med særlig vekt på brevenes utskrifter, portosatser og postveier.

"Den Trondhjemske postvei" og bipostruter på Sunnmøre

Ved Kongelig resolusjon av 13. Mai 1785 ble det gitt klarsignal for igangsettelse av en hovedpostrute over land mellom Bergen og Trondhjem. Ruten ble offisielt underbygget av en "Placat" datert 8. desember 1785. Det forelå flere forslag om å legge hovedruten lengre ut mot kysten, men det var den indre landruten som ble valgt, først og fremst begrunnet i at en lang sjøveis befordring ville øke risikoen for tap av tid og pengebrev. Hensynet til hurtig befordring og omsorg for bankobrevene (!) ble gitt overordnet betydning for rutevalget. På Sunnmøre var det postuttak i hovedruten på *Hellesylt* (Ringdal), *Stranden* (Slyngstad/ Ous) og *Ørskog* (Søholdt). Det var postgangen til ytre/søre Sunnmøre som

kom dårligst ut ved denne ordningen. Ørskog ble nå det sentrale poståpnerstedet på Sunnmøre; fra samme dato som hovedpostruten ble igangsatt, ble det opprettet en bipostrute mellom *Borgensund* og Ørskog. Denne første offisielle biposten på Sunnmøre omtales første gang i en instruks datert Trondhjem 6. januar 1786. Bipostruten var en ren sjøtransport, utført 1 gang ukentlig i robåt med 2 menn og 4 årer. Ved "Placat av 2. april 1803" kom det melding fra København om at bipostruten mellom Borgensund og Ørskog var blitt utvidet til to ganger i uken for å oppnå en bedre regularitet med nord- og sydgående post i hovedpostruten mellom Molde og Bergen.

Postkart i hovedpostruten mellom Bergen og Trondhjem fra 8. februar 1797

No	den	8 ^{te} Febr. 1797	F.	P.	F.P.
1	Prostvat				
2	Lohman				
3	Prostvat				
4	Aarflot				
5	Prostvat				
6	Lohman				
7	Tønning				
8	Prostvat				
9	Aarflot				
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					

Definisjonen på et postkart er :

Fortegnelse over postsaker som følger med en postsending fra et sted til et annet i postruten.

Navnekarteringen på kartet gir interessante opplysninger om postfor­sendelser til Aarflot i Volden og Tønning i Borgensund. Aarflot hadde tidlig kontakt med Kjøbenhavn og Bergen, og opprettet dette året et "Laane-Bibliothek i Ørstens Sogn". I 1798 utnevnes Sivert Aarflot til lensmann. Ved overtagelse av gården Egset samme år, opprettholdes tradisjonen som lensmannsgård, og senere også som poståpnersted. Brevene fulgte hovedpostruten til Ørskog hvor de ble tatt ut og sendt videre med biposten til Borgensund. I 1797 var det ennå ikke noen offisiell postrute mellom Borgensund og Volden, så brevene til Aarflot har nok fulgt "leilighetsskyssen" til futen på Brandal og videre med hesteskyss over Hareidlandet til Ulfsten og Leikong (Leganger). Derfra ble posten ført videre til Volden med båt.

(Postkartet tilhører Thoralf Rye Alsaker.)

Bipostruten mellom Borgensund og Egset i Volden ble opprettet ved Kgl. resolusjon av 1. april 1804.

Posten gikk 1 gang i uken med båt til Brandal og videre til fots eller med hesteskyss til poståpneriene i Ulstein og på Leikong, for derfra å bli ført med båt til Egset.

Postruten kom i gang etter påtrykk fra prester, lensmenn og 13 privilegerte handelsmenn i Herø, Ulstein og Volden. Det er ingen tvil om at Sivert Aarflot var en av pådriverne. Futen på Brandal hadde også hatt en nærmest privat postforbindelse med poståpneriet i Borgensund i 1790-årene og var trolig også en viktig stemme som førte til at bipostruten ble opprettet og at Borgensund fikk status som postkontor fra samme dato (1. april). Samtidig fikk Volden eget poståpneri med lensmann Sivert Knutsen Aarflot som poståpner. Aarflot satt nå i posisjon som både lensmann og poståpner og hadde kontakt med makt og kultureliten på Sunnmøre og i amtet. Det er nå "kongstanken" om et trykkeri meldte seg. Og for å kunne distribuere aviser og blader fra trykkeriet til abonnentene, ville det være nødvendig å bedre tilgangen til postveiene. I noen grad kan vi lese utviklingen av postveiene ut fra hvor avisene tok veien.

Avisenes utbredelse, innbefattet "Norsk Landboeblad" fra trykkeriet på Egset, hadde avgjørende betydning for utviklingen av nye postruter og poståpnerier. Utover på 1820-30 tallet var det abonnenter på "Norsk Landboeblad" helt nord til

Namdalen og sør til Hardanger. På 1840 tallet ble "Postbudet" lest på nordlandskysten helt nord til Alten. Det ble gjort flere forsøk på å få til en bedre postgang til ytre/søre Sunnmøre, og dermed også til Volden, uten at dette ble en realitet. Et forslag om en "diagonalrute" over Søvik i Ørskog, Sykkylven og videre over Bondalseidet til Volden (Egset) ble det ingenting av.

I 1812 foreslo postmester Randulf i Borgensund en omlegging av hovedpostruten mellom Bergen og Trondhjem slik at posten kunne føres fra *Re i Breim* over *Bjørkedalseidet* og Kile til Egset og videre til Borgensund og Ørskog. En slik sjøveis transport ville være forbundet med mange farer, og postforliset på Flisfjorden i jan. 1794 der "*en Postkarl fra Borgensund forsvandt aldeles med båt og post*" i biposten mellom Borgensund og Ørskog, stod nok ennå friskt i minne hos mange. Forslaget ble derfor skrinlagt. Ved Kgl. Res. av 2. des. 1823 ble postforbindelsen i bipostruten Aalesund-Egset utvidet til ytre Nordfjord over Sellø (Selje). Fra 1841 ble postveien ytterligere forlenget for å oppnå en hensiktsmessig tilknytning til hovedpostruten ved Utvik i Nordfjord. Det er grunn til å merke seg at alle forslagene til nye postforbindelser på denne tiden ble argumentert fram ut fra aktivitetene (trykkeriet) på Egset

Hoved-Timeseddel for posten mellom Aalesund og Volden fra 1835

På neste side vises en timeseddel fra 1835 for bipostruten mellom Aalesund og Volden: "***Paa denne Timeseddel have vedkommende Postmestere og Postaabnere at antegne, hva Dag og klokkeslet Posten til ethvert af de herpaa anførte Steder ankommer og igjen afgaaer; i hva tilstand Postsækken saavel som Posthornet med dets tilbehør, befindes. Førets, Vindens og Veirets Beskaffenhed, samt hvad ellers med Befordringen maatte indtræffe; og endelig hvilke og hvor Underveis-Bancobreve indlægges i og igjen udtages af Posten, samt i hva stand disse befindes***" Deler av postloven (Forordningen) av 4 august 1758 er også gjengitt på timeseddelen. I korte trekk presiseres hva som er akseptabel befordringstid pr. mil (avhengig av vær og føreforhold), maksimalt tillatt opphold på de oppførte poståpneriene, og selvfølgelig en trussel om mulkt om noe i postskyssen skulle være til hinder for postens "*uoppholdelige befordring*".

Til høyre på timeseddelen har postmester Tønning i Aalesund ført opp når posten i bipostruten fra Ørskog har ankommet og blitt videresendt i bipostruten Aalesund-Volden, samt hvor postene ble tatt ut i ruten. Påtegningene forteller mye om postutvekslingen mellom de to bipostrutene på Sunnmøre i 1835. Befordringslengden mellom Aalesund og Volden (Egset) var 6 ½ mil, som med den tids avstandsporto utløste en porto på 6sk. for et vanlig brev med vekt inntil ¾ lod.

Anno 1837
Hoved-Time-Seddel

Posten imellem Aalesund og Bolden.

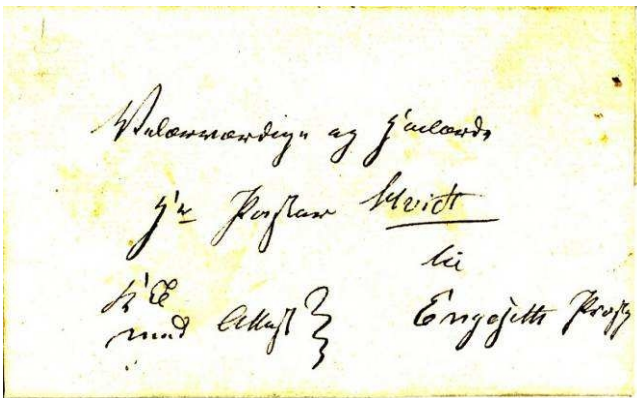
Paa denne Time-Seddel have vedkommende Postmestere og Postaabnere at antegne, hvad Dag og Klokkeslet Posten til ethvert af de herpaa anførte Steder ankommer og igjen afgaar; i hvad Tilstand Postsekken saavel som Posthornet med dets Tilbehor, befindes; Førets, Windens og Veirets Befaffenhed, samt hvad ellers ved Befordringen maatte indtræffe; og endelig hvilke og hvor Underveis-Bankobreve indlægges i og igjen udtages af Posten, samt i hvad Stand disse befindes.

Posten skal flydes i godt Føre eller med god Wind i 1 1/2 Time, og i slet Føre eller med contrair Wind 2 Timer pr. Mil i det længste, naar særdeles Omstændigheder til Søes ikke maatte formene samme, under den i Forordningen af 4de August 1758 bestemte Mælt, om Forsinkelse skulde finde Sted; ligesom heller ikke Posten maa opholdes ved Expeditionen paa ethvert Mellem-Postaabnerssted længere end 1/2 Time

	Forklaring om Postsekken m. m.	Hvad ved Postens Befordring maatte indtræffe, saavel som hvilke Bankobreve indlægges og udtages undervejs.
Aalesunds Postcontoir. Posten afgaas den 31. Decbr. Kl. 9 om Aften Tinden Veiret	Postsekken } Posthorn } Fører	
Brandals Postaabnerie. 1 1/2 Mil, skal flydes i 1 1/2 Time. Posten ankom den 31. Decbr. Kl. 12 1/2 om Aften Afgaas Kl. 1 1/2 om Aften Tinden Veiret	Postsekken } Posthorn } Fører	
Ulbsteens Postaabnerie. 1 1/2 Mil, skal flydes i 2 1/2 Time. Posten ankom den 31. Decbr. Kl. 3 om Aften Afgaas Kl. 3 1/2 om Aften Tinden Veiret	Postsekken } Posthorn } Fører	
Leganger Postaabnerie. 1 1/2 Mil, skal flydes i 2 Timer. Posten ankom den 31. Decbr. Kl. 9 om Aften Afgaas Kl. 9 om Aften Tinden Veiret	Postsekken } Posthorn } Fører	
Boldens Postaabnerie. 2 Mile, skal flydes i 3 Timer. Posten ankom den 31. Decbr. Kl. 1 1/2 om Aften Tinden Veiret	Postsekken } Posthorn } Fører	

Fra Brandal på Sunnmøre til prestegården Engeseth i Norddalen

Brev fra futen på Brandal, A. Landmark, til
"Velærverdige og Høilærde Hr. Pastor Hvidt,
Til Engeseth Prestg."

Brevet fra futen på Brandal til prestegården i Norddalen illustrerer hvilke postruter som fantes på Sunnmøre i 1827. Brevet er befordret i to bipostruter og i hovedpostruten og har vært innom alle (tre) poståpneriene som hadde tilknytning til hovedpostruten på denne tiden, og endelig at fremsendelsen måtte skje "ved leilighet". Angivelse av portofrihet er forskrifts-messig påført "K(ongelig) T(jeneste) med Attest". Brevet er datert 4/5-1827, og er postgått fra "Brandal 5. May", håndskrevet av futen som også var poståpner. Brevet har fått kart nr. 16 i Brandal, og kart nr. 6 i Aalesund på kartet som fulgte bipostforsendelsen til Ørskog. Dersom portofrihet ikke hadde vært innvilget, ville brevet ha blitt ilagt porto på 6 Sk etter den tids avstandsporto, da befordringslengden fra Brandal til Stranden eller Hellesylt over Aalesund og Ørskog ville ha overstegyet 6 mil, men være innenfor en avstand av 12 mil; de første 6 milene skulle da koste 4 Sk, og de neste 6 milene 2 Sk.

Brevet har gått fra Brandal i bipostruten Aaesund-Egset og derfra med sjøveis befordring til Aalesund. I Aalesund er brevet omkartert foravgang i bipostruten Aalesund- Ørskog; fra Ørskog med sydgående post til Stranden eller Hellesylt i hovedpostruten (Bergen-Molde), alt etter hvor det var mest sannsynlig at presten ville ankomme først! Fra Stranden eller Hellesylt er brevet tatt ut for videre befordring ved leilighet til Engeseth prestegård i Norddalen. Det var på denne tiden ingen offisiell postrute inn til Norddalen, og det var presten som førte posten med seg når han var ute i embeds medfør.

Avisene på Egset, portofrihet og portomoderasjon.

"I disse Aar fremkom der endvidere gjennom det danske Kancelli et ret mærkvædigt andragende fra Lensmand og postaabner i Volden, Sivert Knudsen Aarflot. Det gjaldt i første Haand Anlægget af et Bogtrykkeri paa hans Gaard Egset. Dette blev den 7de Juli 1808 ikke alene indvilget, men der blev ogsaa givet hans Søn, Rasmus, Tilsagn om at faa overtage Bogtrykkeriet efter Faderen "saafremt han dertil befandtes duelig." Andragendet sigtede dog egentlig paa Udgivelsen af et Landboblod,

og for dette og en del Subskriptionsplaner havde han søgt om portofrihed" (Berrum 1906)

Generalpostamtet i København så dette som et allmennyttig tiltak og gikk inn for portofrihet i etableringsfasen; senere kunne portomoderasjon bli aktuelt. I 1810 startet utgivelsen av "Norsk Landboeblad" som fikk en overraskende stor utbredelse. I løpet av året ble 562 eksemplarer sendt fra postkontoret i Borgensund. Både fogd og amtmann anbefalte forlengelse av portofriheten, noe Generalpostamtet sluttet seg til, med henvisning til et 14 punkts program som Sivert Aarflot hadde fremlagt som et vedlegg til søknaden fremsendt til kongen 22. desember 1807.

Det er utvilsomt folkeopplysningstanken som bidrar til å utløse portofriheten for "Landboebladet", et blad som oppmuntret til nødvendige tiltak for landets økonomiske utvikling. Portomoderasjon for "Det Norske Landboeblad" ble igjen bekreftet ved Kgl.res. av 7. august 1815.

Det oppstod etterhvert vanskeligheter med både ekspedisjon og innkrevingen av abonnementsavgiften for avisen. Som følge av dette fikk Aarflot valget mellom fortsatt portofrihet eller å overlate disse oppgavene til postverket mot en rimelig godtgjørelse. Aarflot valgte det siste, og ordningen som ble innført representerer en forløper for den portomoderasjon som senere ble vedtatt i den nye postloven av 19. januar 1837. Fra 1837 ble portoen for aviser og tidsskrifter fastsatt i forhold til abonnementsprisen på utgiverstedet. Portoen skulle utgjøre 1/6 av de første 5 Spd. av årsprisen, 1/12 av de følgende 5 Spd., 1/15 av de neste 5 Spd. og 1/18 av det overskytende. Ordningen overlevde også postloven av 12. august 1848 og ble først endret i april 1871, da ny postlov ble vedtatt. Etter 1871 var det kun 5 norske aviser som hadde portomoderasjon. Det er grunn til å presisere at det i 1808 var stiftsbyene Kristiania, Bergen, Trondhjem og Kristiansand som hadde trykkerier. Det femte trykkeriet, - på en gård på nordvestlandet-, var utvilsomt en sær egenhet.

"Norsk Landboeblad" ble første gang utgitt i 1810 og hadde dengang følgende tittelside:

"Norsk Landboeblad, som med Kongelig allernaadigst Tilladelse forsendes med Posterne. Udgives ugentlig af Dannebrogsmænd Sivert Aarflot, Kongelig privilegeret Bogtrykker, Sektionschef, Lensmand og Postaabner. Egset, trykt i Hs Kong. Majestæts privilegeret Bogtrykkerie, for Udgiveren, af Andreas Steen".

Avisen fortsatte med Rasmus Aarflot som medredaktør og senere redaktør fram til 1816, da sykdom og mangel på papir vanskeliggjorde videre utgivelse. Etter Sivert Aarflots bortgang i 1817, overdras trykkeriet til sønnen Rasmus . I perioden frem til 1833 pekes på økonomiske vanskeligheter og forsinket postgang som medførte avvik i sidetall, format og nummer, men ved å binde "Landboeavisen" sammen med enkelte andre, mindre trykksaker lot det seg gjøre å holde virksomheten i gang. Trykkeriet nøt fortsatt kongelig prioritet og portomoderasjon. Dette bekreftes i sirkulære av 18. februar 1834.

Så -, natt til 9 januar 1844 brenner det på Egset; arkivet går opp i flammer, men trykkeriet består, og en ny avis, - "Postbudet for Landalmuen" - ser dagens lys 1. mars 1845 med Mauritz Aarflot som redaktør. I perioden 1848-55 kom i tillegg til "Postbudet", også "Norsk Landbrugs-Tidende" ut. Da Rasmus Aarflot døde i 1845 overtok Mauritz Aarflot trykkeriet. Et stadig tilbakevendende tema i avisene på denne tiden

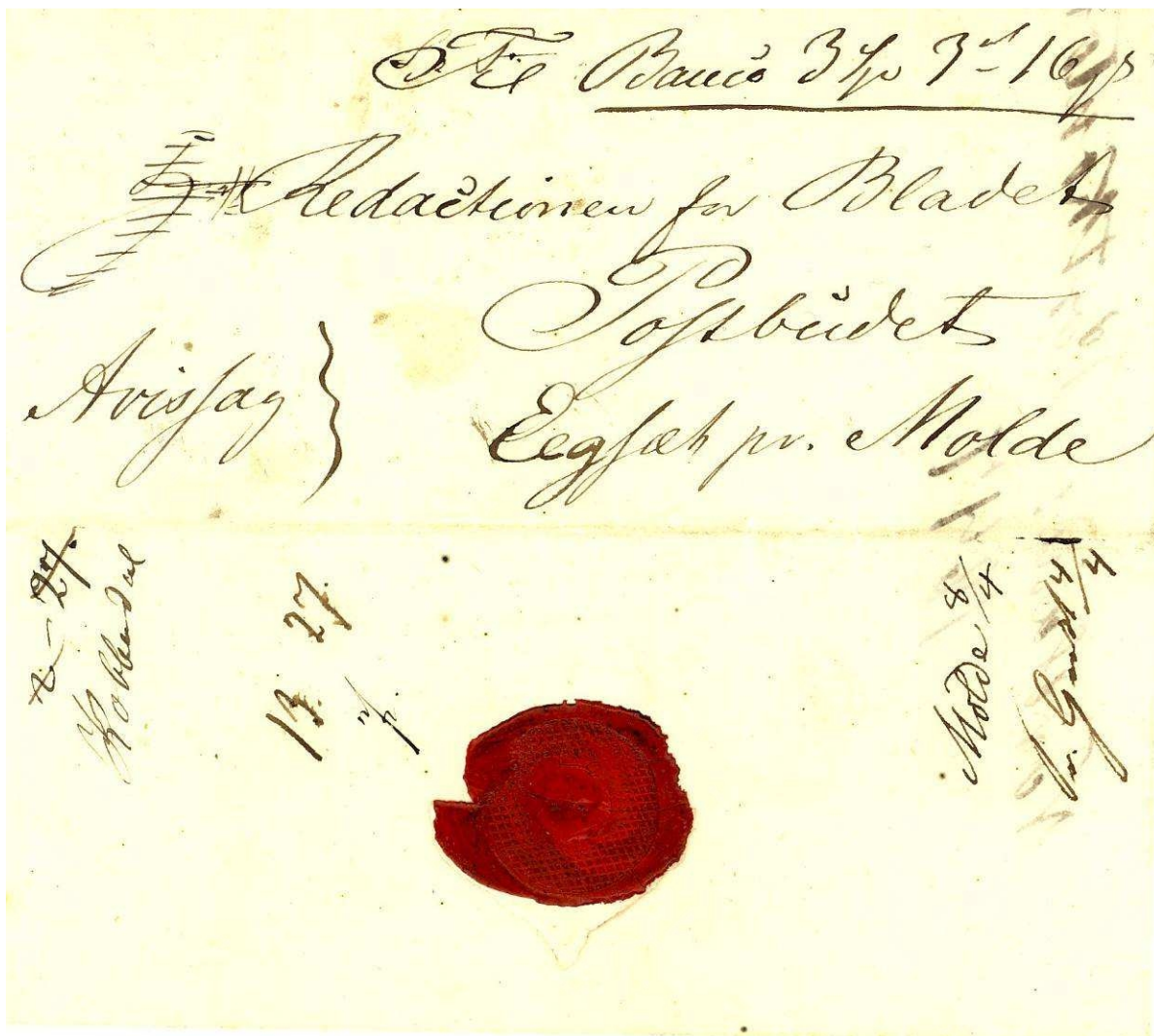
er de postale forholdene og de mange uregelmessigheter i postgangen osv. I "Norsk Landboeblad" nr.15 fra 1841 kan vi lese om Dampskipet "Nordcap" sin ankomst i Herrøe: "*Den Fornøyelse for første gang at see dette Dampskib*" etc." *Nordcap gikk videre til Aalesund om ettermiddagen*".

I Postbudet nr.9 "*Løverdag*" den 23 Februar 1848," er det et innlegg om forholdene i bipostruten, som nå hadde fått forlengelse til Nordfjord. Det påpekes blant annet at værforholdene til tider er så vanskelige at posten ofte blir liggende over på Selje i flere dager, og at dette forringer den for distriktet viktige forbindelsen med Aalesund. Videre pekes det på at en forandring i ruten ville gi en mer hensiktsmessig og hurtigere befordring til Christiania over Aalesund, da posten over Lærdalsøra og Bergen brukte altfor lang tid. Det var særlig strekningen Lærdalsøra til Nordfjord som "*voldet besvær*". I slutten på innlegget står det at: "*Hvis blot Departementet for det Indre blev gjort opmærksom paa disse Mangler, ville de utvilsomt blive afhjulpet. Selv om en liden Udgift skulde være nødvendig, vilde vist Departementet imøtekomme et saa billig Ønske fra en Kant af Fædrenelandet, hvor man i mange Henseende er stemoderlig behandlet, forsaavidt Post- og Communicationsvæsen angaar!*" Optimismen rådet!

Brev fra Kobberdal til Sunnmøre med Dampskipet "Prinds Gustav"

31. mars 1847 legger "Prinds Gustav" ut på sin 2. tur sørover fra Tromsø. Ved anløp i Kobberdal bringes ombord et brev til "Redactionen for bladet Postbudet, Eegsæt pr. Molde" med påskrift "Avisag" og med et pengeinnlegg på 3Spd og 3Sk. Brevet er behandlet av postekspeditør Ditlev Wibe Krohg ombord på "Prinds Gustav" ved ankomst til Nordland postkontor. Den nytilsatte postekspeditøren var ute på sin andre tur med skipet. Brevet er direksjonsanvist pr. Molde, noe som indikerer en befordring i hoved-postruten over land fra Trondhjem til Bergen. Brevet er videre påført "*Pr.Gustav 4/4*" og er forordnet i lukket postsekk som først ble åpnet i Molde. Ny kartering og håndskrevet "*Molde 8/4*" er gjort ved avgang i hovedruten med postuttak på Ørskog for videre befordring derfra i bipostruten til Aalesund. Her er brevet utvekslet for endelig transport i biposten til Egset i Volden.

Det er antydning en portoberegning på 27 Sk og et karteringsnotat i Kobberdal. Dette er overstrøket og bekreftet ved postbehandling ombord, håndskrevet "*Pr. Gustav 4/4*", med nr. 13 i kartet og porto 27 Sk. ved Nordlands Postkontor. Siden dette er et bankobrev er det litt underlig at brevet ikke er bedre identifisert i Aalesund, men brevet er nok likevel innført i postkartet som fulgte forsendelsen til Egset. Ved navneendring fra "Postbudet" til "Møringen" i 1869 står det å lese:

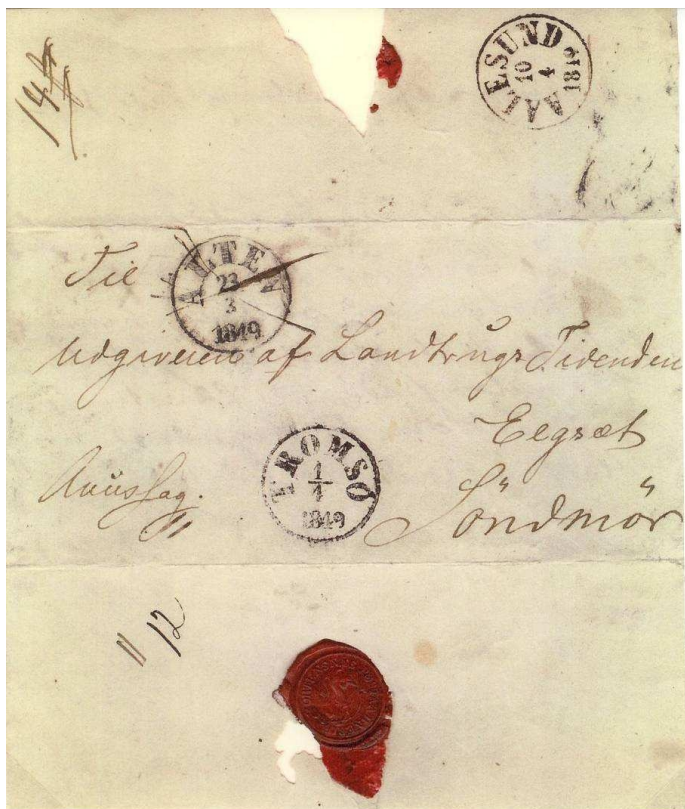
"Møringen udkommer hver Torsdag og koster 60 Sk. Aaret umfram 10 Sk. Postpenger, som betaales forud med 30 Sk. Og 5 Sk. Halvaaret. Bladet kan tinges paa alle Posthus eller i brev til udgiveren med saadan Udskrift: Til Udgiveren af Møringen, Volden, Avissag. Saadanne breve gaar frit med posten og bør helst sendes uden Forsegling. *Naar Betalingen sendes, maa Brevet have same Udskrift, men bringes da aabent til Postaabneren, som tæller efter Pengene og forseglar Brevet."

Det er grunn til å tro at en slik utskrift på brevene utløste enkelte særregler ved fremsendelse av "Avisager", og at dette også gjaldt tidligere avisutgivelser. Med utgangspunkt i dokumentasjonen over er det fullt mulig at brevet er blitt behandlet som et enkeltvektig brev, til tross for

en vektangivelse på 16g (dobbel vekt), notert øverst til høyre på brevet. Vekten skulle normalt ha utløst dobbel porto, men når pengene ble levert separat uten at konvolutten var lukket, skulle vekten bare regnes som et enkelt brev! Det er sannsynlig at avsender har overlatt brevet åpent til postekspeditør Wibe Krogh ved anløp i Kobberdal, hvor pengene er blitt innlagt og brevet lukket. Et rekommendasjongebyr på 4 Sk tilfalt postekspeditøren som en del av lønnen hans. Hvilke andre gebyrer, slik som telle- og veiepenger, skriver-penger etc. som kan ha blitt oppkrevd, vil trolig kunne finnes i Nordlands postkontors protokoller for året 1847.

Avstandsporto-beregningen er foretatt etter portotakstene av 1837 (19 januar) og blir som følger: Nordlands postkontor- Aalesund; 61 $\frac{3}{4}$ mil, Aalesund-Egset 6 $\frac{1}{4}$ mil = ca 70 mil. De første 6 milene kostet 4 Sk, videre 2 Sk pr. 6 mil opp til 24 mil (3*2) Sk = 6 Sk; fra 24 mil til 70 mil: 2 Sk pr. 12 mil (4*2) Sk = 8 Sk, i alt 18 Sk; videre $\frac{1}{2}$ porto i tillegg for bankobrev = 9 Sk + 18 Sk = 27 Sk

Fra Tromsø til Sunnmøre med dampskipet "Nordcap"

Med virkning fra 1. januar 1849 ble det i tillegg til lov om sonporto innført summarisk kartering og stempelplikt også på innenlandsforsendelser. Den første tiden var avtrykkene av disse datotemplene, (gjerne kalt pre-frim stempler) i sort farve. Forsinkelser med leveringen av de nye karterings-listene førte til at mange poståpnerier først kom i gang med denne ordningen uti februar måned. De tre avtrykkene på brevet er alle i sort farve. Sorte avtrykk er kjent på syv innenlandsforsendelser fra Aalesund (fra 9/2-1849 til 21/4-1849) og på ett brev til London, datert 13/7-1848; i alt åtte avtrykk.

Portofri avissag sendt fra Mortensnæs, datert 16/2-1849, til Egsæt i Volden på Sunnmøre. Kartert som nr.11 og lukket med poståpneriets signett. Brevet er fremsendt over Finnmarksvidda i vinterpostruten til Alten. Her er brevet omkartert og datostemplet "Alten 23/3-1849" for videre befordring med båtposten til Tromsø. Den videre ferd går med dampskipet Nordcap* til Trondhjem etter postbehandling i Tromsø, hvor brevet er påført datostempel og karteringsnr.12 . Fra Tromsø går brevet i lukket postsekk til Ålesund med overføring til annet dampskip i Trondhjem, for videre befordring i kystruten til Sunnmøre. Her er brevet endelig påført datostempel og karteringsnr.14 i transitt for fremsendelse i bipostruten Aalesund-Egset til trykkeriet i Egset hvor også poståpneriet hadde sin beliggenhet. Vi kan med rimelig sikkerhet si at brevet er befordret i kystruten til Aalesund da postgang i hovedpostruten ville ha utløst en kartering i Molde (transitt) med uttak på Ørskog og videre bipost-transport til Aalesund.

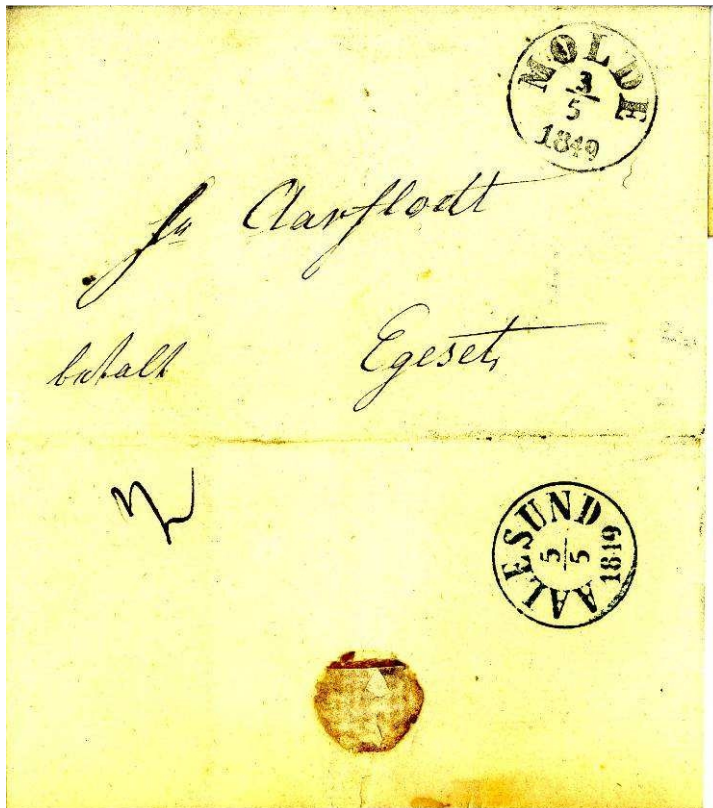
Brevet hører hjemme i Trond Schumachers posthistoriske eksponat over Finnmark

Påskriften "Avislag" utløste portofrihet for avsender og representerer i virkeligheten en portoforsendelse der trykkeriet betalte brevporto. Som oftest er det bestilling av bladet "Postbudet" som dukker opp på denne tiden. Her vises en bestilling av bladet "Landbrugstidende". Bladet kostet 60 skilling pr. årgang i abonnement og videre: "Postporto betales av Udgiveren. Subskription kan tegnes foruden hos Udgiveren

paa samtlige Postkontorer og Postaabnerier". Bladet hadde som hovedformål å holde jordbrukere orientert om forhandlinger, landmenns erfaringer i forskjellige grener av landbruket og den økonomiske utvikling i landet. Dette er de samme intensjonene som i sin tid førte til innvilgelse av portofrihet ved opprettelsen av trykkeriet.

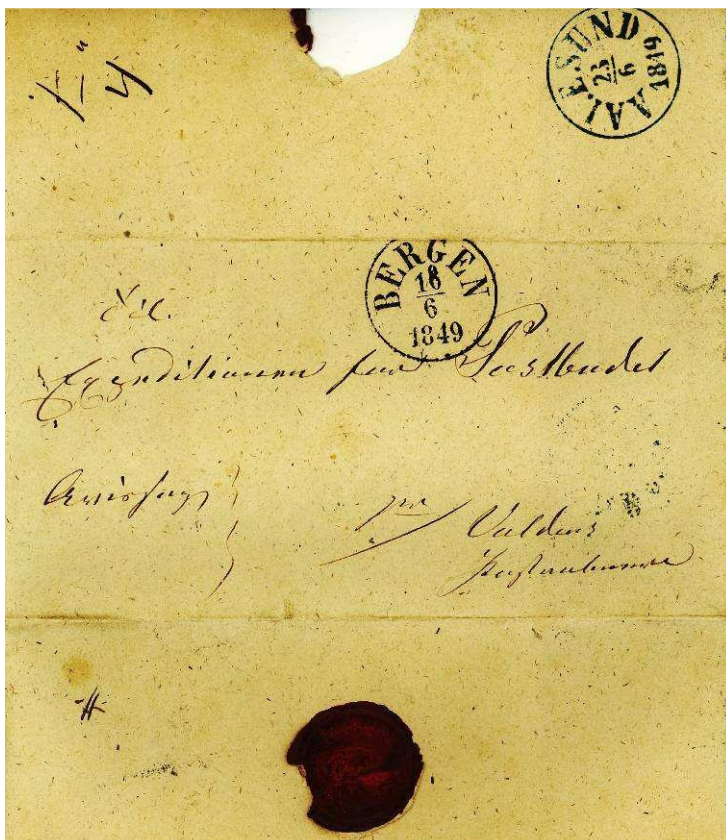
* I begynnelsen av 1849 ble "Prinds Gustav" tatt ut av tjeneste for reparasjon, og "Nordcap" ble satt inn i ruten på de 5 første turene mellom Trondhjem og Hammerfest (Bergen). 23. juni møttes "Prinds Gustav" og "Nordcap" i Kristiansund, etter at "Prinds Gustav" igjen var satt inn i ruten nordover.

Fra Molde til Egeset

Betalt brev fra Molde til Egeset i mai 1849, befordret i kystruten og omkartert i Aalesund. (nr.2 i kartet påført brevets bakside). Videre fremsendt i bipostruten Aalesund- Egeset til adressaten på Egeset. Brevet er dato-stemplet MOLDE i svart, og AALESUND i blågrønn nyanse. Brev til redaktøren utløste ikke portofrihet. Denne type brev til trykkeriet inneholdt gjerne opplysninger om adresseendringer, eller anmodninger om re-ruting av avisene . Avstanden fra Molde til Egeset er godt innenfor 20-mils-grensen, og dersom vi forutsetter at vekten på brevet har vært under $\frac{3}{4}$ lod, har dette utløst en porto på 4 skilling, som er blitt forhåndsbetalt av avsender. På slike brev kunne det alternativt påføres "betalt", "franko" eller "frit", d.v.s. uten omkostninger for mottaker.

Fra Laurvig til Volden

Portofri avissag fra Laurvig lukket med postkontorets signett og påført kartering. Brevet har riktig utskrift og er merket "Avisfag", som har utløst portofrihet for avsender. Fra Bergen har brevet gått som nr.1 på kartet i kystruten til Aalesund, med avgang fra Bergen 18/6-1849. Fra Aalesund 23/6-1849 med biposten til Volden, oppført som nr.4 i kartet.

Fra Aalesund til Eegseth i Volden

Bankobrev til redaktør Mauritz Aarflot i Eegseth i mars 1851. Brevet er avkrevd 6 skilling i porto. Brevet er forskriftsmessig forseglet med 5 segl, hvorav 2 med post kontorets signet, og 3 med privat (avsenders) segl. Brevet er oppført som nr. 28 i kartet til biposten fra Aalesund til Egeset denne dagen.

Fra Brandal har posten gått med gående bud eller med hesteskys over Hareidlandet til poståpneriet i Ulvsten. Derfra til Leganger (Leikong) til fots og videre med båt til Egset. Brevet er påført et klart avtrykk av enningsstempelet "AALESUND 29/3-1851" i blå farve. Det var strenge krav til tydelige stempelavtrykk og dato på forsendelsene, særlig på banko-brev. Aalesund brukte i pre-frim tiden konsekvent strek under notert portobeløp i øvre høyre hjørne på brevets fremside. 6 skillings porto beregnes ut fra vekt, penge-innlegg og befordringslengde. Det ble betalt 4 skilling brevporto for vekt som ikke oversteg $\frac{3}{4}$ lod for avstander inntil 20 mil (sone1), og 2 skilling i assurance (1/2 brevporto) for innlegg under 50 Speciedaler. En rekommendasjonsavgift på 4 skilling tilfalt postmesteren som en del av lønnen og er ikke medregnet i portobeløpet, som er notert i øvre høyre hjørne på brevets fremside. Brevet er forhåndsbetalt og derfor påført franco (betalt). Brevet illustrerer på en god måte en riktig behandling av bankobrev etter postloven av 1848. Bankobeløpet gjelder trolig betaling for annonsebestilling, bladpenger eller liknende.

Fra Alten i Finnmark til Eegseth på Sunnmøre

Dette brevet var underveis i 9 uker før det kom frem til trykkeriet på Egeset i Volden. Ventetiden på dampskipet "Prinds Gustav" i Tromsø og den langsomme båtposten sørover forklarer den lange befordrings-tiden. Brevet er omkartert hele fire ganger, og i tillegg utvekslet i lukket postsekk ved inntak i hovedpostruten i Trondhjem og ved uttak av hovedpostruten på Ørskog. Brevet er et skole-eksempel på riktig postal behandling av et bankobrev på denne tiden. Tydelige stempler (med unntak av Nordland) og karteringspåføringer ved de omkarterende poststedene i ruten var nødvendig for å holde kontroll med det innlagte beløpet. Portoloven av 12/8 -1848 er lagt til grunn for analysen av brevet. Bankobrev fremsendt med båtposten fra Alten til Tromsø stemplet "Alten 24/1-1852" (type I). Brevet har pengeinlegg på 1 Spd. og 4 Sk.

I brevets høyre hjørne er anført "8" som indikerer 8 Sk porto for avstander over 20 mil (soneporto). Det er oppkrevd ytterligere 4 Sk ($\frac{1}{2}$ brevporto) i verdiporto for pengeinlegg under 50 Spd, anført med 9-12 for kartnr. og portobeløp på baksiden av brevet. Brevet er befordret med båtposten til Tromsø hvor det er stemplet 21/2 ved ankomst. Her er det påført karteringsnr.15 og "lagt på vent" for befordring med "Prinds Gustav" med avgang sørover fra Tromsø på første tur (29/2) i 1852. Brevet er kartert og fremsendt i lukket postsekk til Molde i hovedpostruten Bergen – Trondhjem, antydnet med et svakt avtrykk av "NORDLAND" (type 2). Dato her i følge rutetabellen skal være 4/3. Brevet er oppført som nr.8 i kartet fra Nordlands postkontor. I følge listen over postekspeditører om bord i dampskipet, var det Ditlev Wibe Krogh som ekspederte posten på denne turen. Fra Trondhjem gikk posten i hovedpostruten over land til Molde hvor brevet ble omkartert som nr. 7 i kartet for videre befordring til Aalesund. Postutveksling i hovedruten skjedde i Ørskog, med videre befordring herfra i bipostruten til Aalesund. Endelig er brevet fremsendt fra Aalesund 27/3 i bipostruten Aalesund- Egset som nr.4 i kartet. En alternativ analyse av portoberegningen er mulig hvis det forutsettes at tallet 30 i brevets venstre hjørne representerer en vektpåtegning (OBS! Jeg har så langt ikke sett arkivnr. på brev fra trykkeriet på Egeset!). En kombinasjon av sedler og mynt kunne indikere en vekt på 30 g, og ville ligge innenfor grensen av inntil og til og med 2 lod (31g). Portoberegningen ville da bli for et enkelt brev med befordringsavstand over 20 mil = 8 Sk porto; vekten på 30g omregnet til lod ville utløse en vektporto på 20 Sk ($1,5 \cdot 2 \text{ lod} = 2 \frac{1}{2} \text{ porto}$) til sammen; videre skulle det på et bankobrev betales $\frac{1}{2}$ brevporto i tillegg for pengeinlegg under 50 Spd; = 10 Sk; totalt 30 Sk.

Min konklusjon er likevel at brevet er fremsendt med enkel porto utfra portopåtegnning "8" notert under pengeinnlegg på brevet. Verdiporto er også utregnet etter enkelt brev med ½ -porto. (4 Sk)

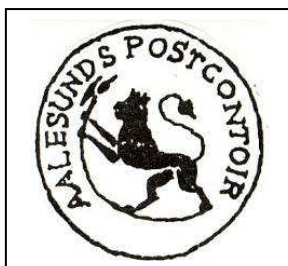
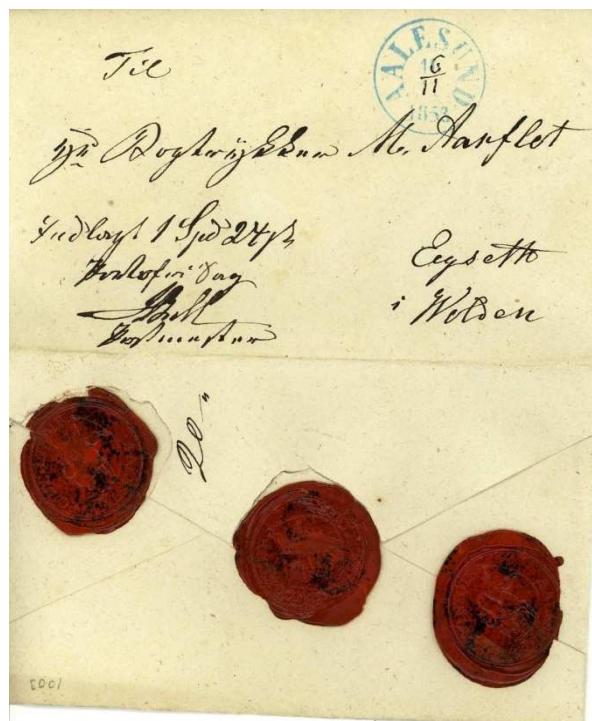
Det knytter seg fortsatt noe usikkerhet til utregningen av portoen for bankobrev fra denne tiden. Det må ha vært en utbredt oppfatning at riktig assurance skulle utmåles etter vekt og av portoen som da kom til uttrykk. Etter at verdiporto ble utmålt, ble trolig brevporto nedskrevet til enkelt brev, vel å merke om brevet var innlevert åpent og pengene ettertallet, inn-

Bankoforsendelse under portofrihet.

Portofritt bankobrev fra postmesteren i Aalesund til "Eegseth i Wolden" angitt som "Portofri Sag" av postmester Jens Lemvig Bull, som var i tjeneste som postmester fra 17/10 1839. Brevet er befordret i bipostruten Aalesund-Egset ,og ført opp som nr.20 i kartet (påført brevets bakside). Pengeinnlegget er på 1 Spesiedaler og 24 skilling. Portofrie bankobrev er uvanlige, og her har postmesteren benyttet seg av sin portofrihet. Denne gjaldt imidlertid bare for brevporto; assurance måtte betales uansett. Det er trolig trykkeriet som har betalt assurance, noe som ville utgjøre 2 Sk., utregnet som ½-brevporto for enkeltvektig brev innen en avstand av 20 mil for et pengeinnlegg under 50 Spd. Her er det nærliggende å tro at det dreier seg om innlagte abonnementspenger for aviser fra trykkeriet til bruk ved postkontoret, noe som ville ha utløst

lagt og brevet lukket ved poststedet. For brevet som det vises til her, ville dette ha utløst en verdiporto på 10sk, halvparten av 2 ½ porto på 20 sk, og deretter en vektporto nedskrevet til et enkelt brev, i dette tilfelle 8sk: totalt 18sk.

*Leiv A. Brecke (1984) refererer til et sirkulære fra 23/11-1854 som igjen støtter seg på en "Placat" av 21/11-1804 og en "Bekjentgjørelse av 31/7-1821". Her går det frem at bankobrev, hvor pengene er innlagt av en posttjenestemann, skal regnes som enkel porto + assurance (verdiporto) 4 skilling. Henvisningene tilbake til eldre forordninger fra 1804 og 1821 tyder på at en slik praksis også er gjort gjeldende tidligere og har vedvart et godt stykke utover på 1800-tallet.

portofrihet, eller også kan det ha vært en avregning mellom postmesteren og trykkeriet for en avgift som postmesteren hadde krav på for å ha distribuert aviser via postkontoret i Aalesund. Vanligvis skulle bankobrev forsegles med 5 segl, 3 private og 2 fra postkontoret. I dette tilfellet er forseglingen gjort med 3 segl fra Aalesund postkontor. Postsignetet som er benyttet, ble tildelt postkontoret ved navneendringen fra Borgensund til Aalesund i 1826, og var i bruk frem til 1864. Signeten viser den norske løve med tekst "AALESUNDS POSTCONTOIR", gravert av "stempelskjærer" G. Middelthun på Kongsberg.

Postsignetet til Aalesunds Postcontoir håndtegnet av **Arne Bay**.

Fra Stordalen til Volden på Sunnmøre

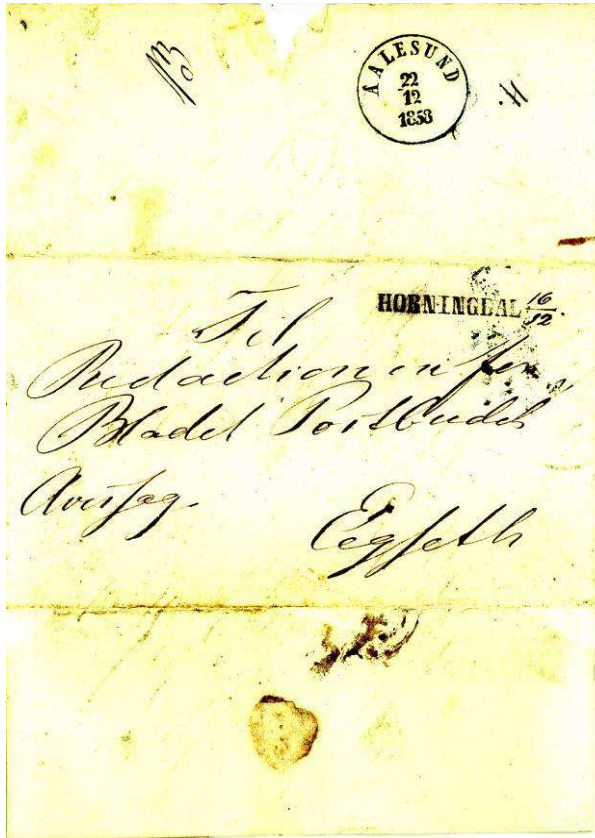
I 1854 ble det gjort forandringer og tillegg til portoloven av 12/8-1848. Det blir nå innført enhetsporto for innenlandsbrev uansett distanse. Samtidig fikk vi det første norske frimerke, pålydende 4 skilling, som svarer til porto for innenlandsbrev i vektklasse 1. Videre blir det nå gjort forskjell på betalte og ubetalte brev. For ubetalte brev, dvs. brev hvor mottakeren skulle betale portobeløpet, skulle det oppkreves 5 skilling for innenlandsbrev ved utlevering, og endelig blir vekten for vanlige innenlandsbrev oppjustert fra $\frac{3}{4}$ lod til 1 lod.(ca. 15,6 g) Loven var virksom fra 1/1-1855. Dette brevet illustrerer hvordan et vanlig innenlandsbrev tok seg ut etter innføringen av det første norske frimerket pr. 1/1-1855. Brevet er datert Øvrebust i Stordalen 10/12-1855, og handler om et annonseintrykk i avisen "Postbudet". Brevet er stilet til Bogtrykker M. Aarflot pr. Volden. Slike bestillinger utløste ikke portofrihet, og brevet er følgelig underlagt ordinær postbehandling.

Det var ingen offisiell postrute fra Stordalen i 1855, og brevet måtte derfor bringes over fjorden til Stranden med leilighetskyss. Ved siden av Ringdal og Ørskog var Stranden (Slyngstad) det tredje poståpneriet tilknyttet hovedpostruten Bergen- Molde på Sunnmøre. I Stranden er brevet påført NK nr.1, - 4 skillings porto -, for innenlandsbrev i vektklasse 1 og frimerket er kassert med et 12-streks riststempel, håndskrevet "Slyngstad 14/12-55", og oppført som nr.10 i postkartet for fremsendelse til Ørskog i hovedpostruten. Postskyssen fra Slyngstad til Ørskog ble utført med robåt av tre menn med 6 årer. Her ble posten til ytre/søre Sunnmøre tatt ut av hovedruten og fremsendt i bipostruten til Aalesund. Brevet er oppført som nr. 11 i kartet og har gått fra Aalesund til Volden i bipostruten Aalesund- Egset med avgang fra Aalesund 18/12-1855.

Fra Nordfjord til Sunnmøre julen 1858

Rutevalg for hurtigst mulig fremsendelse av post var ikke bestandig like enkelt når avsenderstedet lå mellom to postruter. Brevet det vises til her kunne ha blitt befordret i bipostruten Udvigen-Selløe (Selje) som fikk sin forlengelse fra Selløe til Nordfjord i 1841 (og fra Leganger til Selløe (Selje) i 1823). Brevet ville da ha blitt tatt ut av ruten ved (Leganger) Leikong, og ført med båt direkte til Volden. I tillegg ville brevet ha hatt påskriften

"Udvigen", eller "Hundeide". Brevet ville da ikke ha vært stemplet og kartert i Aalesund, men kun være påført et karteringsnr. Disse forhold tilsier at rutevalget har vært et annet, som skissert nedenfor. Brevet utløser portofrihet med utskriften "**Til Redactionen for Bladet Postbudet; Eegseth , Avissag**". Brevets innhold handler om oppsigelse av abonnement og avregning for tilgodehavende bladpenger.

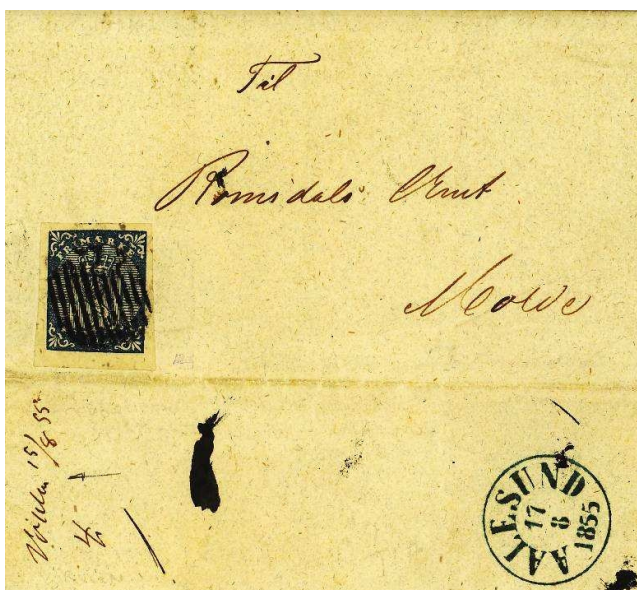

Brev fra handelsmann Claus Krohn Wiese, datert Nordfjordeid fredag 10/12-1858, og påført det noe uvanlige linjestempelet (kontorstempel) "HORNINGDAL". Brevet er mest sannsynlig befordret ved leilighet over Horningdalsvannet og er blitt liggende på vent til hovedposten kom fra Bergen med avgang videre fra Horningdal torsdag 16/12.* Her er brevet oppført som nr 13 i kartet, direkte kartert til Aalesund, og utvekslet på Ørskog for befordring i bipostruten Aalesund –Ørskog over land . Endelig er brevet omkartert i Aalesund 22/12 og gitt nr.4 i kartet for fremsendelse med biposten fra Aalesund til Egset i Volden. Brevet har brukt lang tid fra Nordfjordeid til Volda, noe som forklares ved ventetiden på befordringen i hovedpostruten både i Horningdal og på Ørskog. Gamle timeseder forteller om avgang fra Horningdal på torsdager og at biposten fra Ørskog hadde

avgang på tirsdager. Dette henger igjen sammen med at ankommet post i bipostruten fra Aalesund skulle korrespondere med avgang i Hovedpostruten med forsendelser nord/syd, henholdsvis over Molde og Bergen

*Det er registrert flere brev (embeds-korrespondanse) fra Nordfjordeid til Horningdal uten postale påtegninger. Det indikerer at det må ha vært en "leilighetsbefordring" over Horningdalsvannet for direkte tilgang til den "Trondhjemske postvei".

Til slutt et brev behandlet ved poståpneriet i Volden og befordret i to bipostruter på Sunnmøre og i hovedpostruten Bergen-Trondhjem på sin vei til Molde

Brevet er fremsendt fra "Volden 15-8-55" som nr.4 i kartet med avgang i bipostruten fra Volden til Aalesund samme dag. I Aalesund er brevet kartert som nr.1 i bipostruten til Ørskog med avgang fra Aalesund 17/8-55. Brevet er utvekslet på Ørskog for fremsendelse herfra i hovedpostrutentil Molde. Ved uttak i Molde er brevet påført bæreskillingsnotat på 1sk. Brevet er forskriftsmessig frankert med NK 1 (4 skilling)og annullert med et 11-streks riststempel.

I postloven av 12. august 1848, §4, blir det gjort innskrenkninger i hva som er lovlige gebyrer. Det blir slutt på skrive- og veiepenge, og inn- og utleveringsgebyrer for brevene blir avskaffet. Som kompensasjon for tapte inntekter til posttjeneste-mennene ble det utbetalt en sum som svarte til gjennomsnittet av gebyrenes beløp for de 5 siste årene. Gebyr for mottakelsesbevis og bærepenger blir imidlertid opprettholdt, og føres også med små endringer videre i postloven av 1854.

Bærepenger måtte ikke overstige 1 Sk. Det avbildede brevet er påført tallet "1" som angir at Romsdals Amt måtte betale postmesteren i Molde 1 Sk i bærepenger for brevets frembringelse til Amtgården i Molde.

Avslutningsvis:

Det knytter seg fortsatt en del usikkerhet til postbehandlingen på brev med påskriften "Avissager". Når det gjelder fremsendelse av tidsskrifter og aviser fra trykkeriene til abonnentene, er postloven av 19/1-1837 tydelig nok, men her står det ingenting om hvordan brev til trykkeriene skal behandles. Ved overgangen fra "Postbudet" til "Møringen" i 1869 er det en forklarende opplysning som langt på vei har vært retningsgivende i mitt forsøk på å finne plausible forklaringer og gjøre analyser av påskriftene på disse brevene. Her heter det:

"Møringen udkommer hver Torsdag og koster 60sk. Aaret umfram 10sk. Postpenge, som betales forud med 3sk. og 5sk. halvaaret. Bladet kan tinges paa alle posthus eller i brev til udgiveren med saadan udskrift:

"Til udgiveren af Møringen, Volden, Avissag. Saadanne breve gaar frit med posten og bør helst sendes uden forsegling. Naar Betalingen sendes, maa Brevet have same udskrift, men bringes da aabent til Postaabneren, som tæller efter Pengene og forsegler Brevet."

Jeg tror ikke dette er en ny formulering; men snarere et forhold som har vært gyldig også i tidligere tider. Utskriften på brevene har vært avgjørende for å utløse portofrihet eller ikke. Dette stemmer bra med analysene som er gjort av brevene i denne artikkelen. Når det gjelder bankobrevet fra Kobberdal, som også har riktig utskrift, er det utregnet enkel porto for bankobrev ved innlevering "Aabent til postaabneren" til tross for vektangivelse på 16gr.

Bankobrevet fra Alten har også riktig utskrift, men her er "Avissag" byttet ut med "portofri sag" noe som må bety at poståpneren i Alten godkjente "Avissager" som portofrie.

Hvem betalte så portoen og gebyrer for slike brev? Det er fristende å hevde at brev med riktig utskrift fremsendt som "Avissager" i virkeligheten blir å betrakte som portoforsendelser. Det forutsetter at det er avisredaksjonene som betaler portoen og gebyrer. Vanlige brev med riktig utskrift gikk portofrit, men det skulle uansett betales assurance for bankobrev, og sannsynligvis var det mottaker som måtte ta dette utlegget. Avslutningsvis gjør jeg oppmerksom på at det mangler tydelige referanser (primærkilder) på noen av mine refleksjoner som kommer til uttrykk i denne artikkelen. Dermed er det kun et første skritt som er tatt i et forsøk på å frembringe ytterligere kunnskap om emnet "Avissager". Med dette er selskapets medlemmer invitert til posthistorisk dugnad over temaet!

Takk til **Trond Schumacher, Ivar Sundsbø, Wilfred Wassenden** og **Thoralf Rye Alsaker** for god hjelp og hyggelige samtaler vedrørende post-ruter og portoanalyser som ligger til grunn for denne artikkelen! Der ikke annet er nevnt er illustrasjonene hentet fra egen samling.

Juni 2012, Øyvind Midtli

Kilderegister til Øyvind Midtli's artikkel:

- Brecke, L. A.** (1984). Norske Portosatser og kilderegister til sirkulærer, lover, anordninger og Departementstidende.
- Berrum, H.** (1906). Norges Posthistorie; 1720-1814.
- Fet, J.** (1995). Lesande bønder. Litterær kultur i norske almuesamfunn før 1840.
- Fet, J.** (2006). "Eksetiana" Aarflots Prenteverk 1809-1935; Bibliografi og kulturhistorie.
- Gjelsvik, T.** (2005). The Nordland Post Office; on land and at sea.
- Melbøe, G.** (1988). Dampskipet Prinds Gustav og postgangen til Nord-Norge for 150 år siden.
- Nerbøvik, J.** (2004). Myndige møringar 1740-1870.
- Schou, A.** (1947). Postens Historie i Norge.
- Schumacher, T.** (2009). Finmark postal history up to 1945. - Posthistorisk eksponat
- Sundsbø, I. J.** (1988). Norske brev før 1855.

Bjørn Marstrøm, Holmestrand:

Portotall brukt i HORTEN på 1860-tallet.

Horten brukte stempler for å angi hva mottakeren av et brev skulle betale i porto når han mottok brevet. Da jeg ikke kan se at alle de forskjellige tallene jeg har på brev i min samling har vært offentliggjort, er det kanskje på tide å få det gjort.

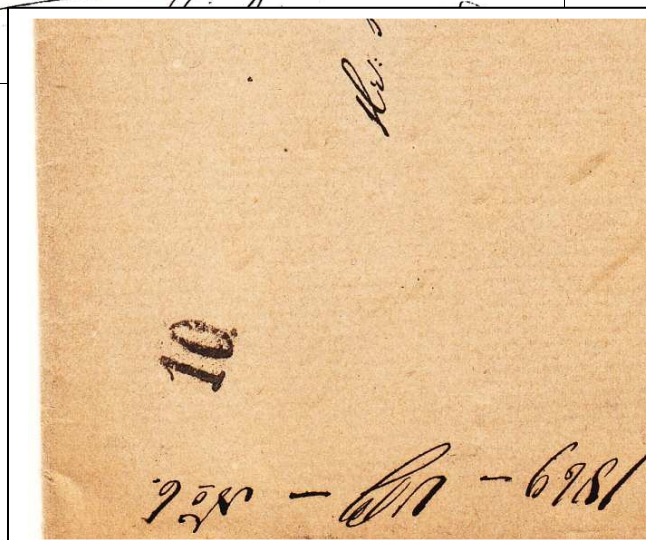
Det er tre forskjellige stempler med **5-tall**. Noe som viser at mottaker må betale 5 skilling i porto.

Dette er portoen for et brev som ikke er forhåndsbetalt. Et fjerde brev viser et defekt stempel av et **5-tall** som nå ser ut som et 3 tall med flatt hode. Og det femte brevet viser et **10-tall** som angir portoen for et dobbeltvektig brev som ikke er forhåndsbetalt.

Alle portotall med **5-tall** på brev som jeg har sett er fra 1865. Det med **10-tall** er fra 1869 og så vidt jeg vet er det ikke registrert mer enn to stykker brev med **10-tall** fra Horten.

Dette er kanskje litt interessant for portosamlere?

 International stamp auctions
ENGERS
 frimerker

Auksjon nr. 105
 Oslo 9. - 10. mars 2012

 Lot 702

Scandic KNA Hotel, Parkveien 68
 Fredag 9.3 kl. 18.00 • Lørdag 10.3 - kl. 10.00
 Visning - se side 6 • Viewing - see page 6

INTERNASJONAL
FRIMERKEAUKSJON 82

 Kjell Germeten AS
 Internasjonale frimerker
 Oslo

Fredag 20. - og
 lørdag 21. april 2012

SAS Scandinavia Hotel
 Holbergs gate 30 OSLO

BUDSTIKKA

mottar trykningsbidrag fra følgende firmaer

Engers Frimerker
 Kjell Germeten A/S
 Frimerkehuset AS
 SKANFIL A/S

Norsk Posthistorisk Selskap
 takker for bidragene.

Frimerkeauksjon
 Nr. 70

18. og 19. november 2011
 Radisson Blu Plaza Hotel
 Sonja Henies Plass 3, 0134 Oslo

 F.C. MOLDENHAUER AS
 BERGENS FRIMERKEFORRETNING
 P.O. Box 218 Slettestra, NO-5018 Bergen, Norway
 Telefon (+47) 35 21 44 20 - Faks (+47) 35 32 63 53
 E-mail: frimerke@fcmoldenhauer.no - Internet: www.frimerkehuset.no

Frimerkehuset AS - Bergen

SKANFIL
 auksjon 178

 Auksjonen foregår i våre lokaler:
 Østensjøveien 29, 0661 OSLO

www.skanfil.no

Auksjon 178 • Fredag 13.4 og Lørdag 14.4.2012